

РОЗДІЛ 5 УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

УДК 811.161.2

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.25.2.30>

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ У РОМАНІ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО «Я ЗНАЮ, ЩО ТИ ЗНАЄШ, ЩО Я ЗНАЮ...»

LANGUAGE AND STYLISTIC MEANS IN IRENE ROZDOBUDKO'S NOVEL “I KNOW WHAT YOU KNOW, WHAT I KNOW”

Лоцинова І.С.,

orcid.org/0000-0003-1757-5495

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри мовної підготовки

Дніпровського державного медичного університету

Мета. Однією з актуальних проблем сучасної лінгвостилістики є дослідження індивідуальних мовних стилів, оскільки кожен письменник використовує певні мовностилістичні засоби для реалізації художнього задуму. Запропонована стаття присвячена аналізу мовностилістичних засобів у романі майстра психологічної прози Ірен Роздобудько «Я знаю, що ти знаєш, що я знаю», що досі не був об'єктом спеціального лінгвостилістичного дослідження.

Методи. Основним методом є описовий. Також були застосовані метод суцільної вибірки, статистичний метод і контекстуальний аналіз досліджуваних одиниць з метою з'ясування їхнього функціонально-стилістичного навантаження.

Результати. В аналізованому романі письменниця здебільшого використовує епітети, виражені прикметниками, що набувають особливої образності саме в контексті. Залежно від авторської інтенції вжиті епітети можна поділити на кілька тематичних груп, як-от: епітети, що характеризують взаємовідносини між людьми, суб'єктивне ставлення до часу та нових закордонних реалій, зовнішні та внутрішні особливості героїв роману. Особливої виразності епітети набувають у складі метафор, що, своєю чергою, сприяють активізації мислення реципієнтів, дають їм можливість отримати задоволення від пізнання. У мовотворчості Ірен Роздобудько поширеними є метафори, у яких присудок позначає нетипову для неживих суб'єктів дію. Вживання метафоричних конструкцій допомагають авторці максимально наблизити читача до реальних переживань, викликавши в нього відповідні емоції та почуття.

Однією з визначальних рис мовотворчості Ірен Роздобудько є широке використання порівнянь, виражених порівняльними зворотами зі сполучниками мов, як, ніби. Вони вживаються для характеристики стосунків між людьми, яскравих внутрішніх та зовнішніх характеристик персонажів. Близькими до порівняння за функціональним призначенням є антитези, що в аналізованому творі побудовані на основі контекстуальних антонімів.

Висновки. Використання вищезазначених мовностилістичних засобів допомагають письменниці привернути увагу реципієнтів, спонукати їх до роздумів, викликати бажану реакцію чи оцінку, переконати у слушності висловленої думки, а також створити яскраві незабутні образи.

Ключові слова: читач, емоційність, експресивність, епітет, метафора, порівняння.

Purpose. One of the current problems of modern linguistic stylistics is the study of individual language styles, as each writer uses certain linguistic means. The proposed article deals with the analysis of linguistic and stylistic means in the novel by the master of psychological prose Irene Rozdobudko «I know that you know what I know», which has not yet been the subject of a special linguistic and stylistic study.

Methods. Methods. The main method is descriptive. The continuous sampling method, the statistical method and the contextual analysis of the studied units were also applied in order to clarify their functional and stylistic load.

In the analyzed novel, the writer mostly uses epithets expressed by adjectives that acquire a special imagery in the context. Depending on the author's intention, the epithets used can be divided into several thematic groups, such as: epithets that characterize the relationship between people, the subjective attitude to time and new foreign realities, external and internal features of the novel's characters. Epithets acquire special expressiveness as a part of metaphors which, in turn, promote activation of thinking of recipients, give them the chance to receive pleasure from knowledge. In Irene Rozdobudko's speech, metaphors are common, in which the predicate denotes an action that is not typical for inanimate subjects. The use of metaphorical constructions helps the author to bring the reader as close as possible to real experiences, causing him the appropriate emotions and feelings.

One of the defining features of Irene Rozdobudko's language creation is the wide use of comparisons expressed by comparative inversions with conjunctions of languages, as if. They are used to characterize the relationship between people, the bright internal and external characteristics of the characters. Close to the comparison in terms of functional purpose are the antitheses, which in the analyzed work are built on the basis of contextual antonyms. Thus, the use of the above stylistic means helps the writer to attract the attention of recipients, to encourage them to think, to provoke the

desired reaction or assessment, to convince of the correctness of the opinion, as well as to create vivid unforgettable images.

Key words: reader, emotionality, expressiveness, epithet, metaphor, comparison.

Постановка проблеми. З урахуванням антропоцентризму сучасної лінгвістики проблема ідіостилію стає однією з ключових у стилістиці художнього тексту. У літературознавчому словнику-довіднику [8, с. 206] знаходимо таку дефініцію: індивідуальний стиль (ідіостиль, ідіолект) – це така системність виразових засобів мови окремого письменника, діяча культури чи іншого індивіда, що вирізняє, виділяє його мову серед інших мовців. Індивідуальний мовний стиль ґрунтується на взаємозв'язку та взаємозалежності мови й мислення. За спостереженням С. Єрмоленко, «сучасна лінгвостилістика активно послуговується поняттям мовної особистості, вивчаючи мовотворчість письменників, оцінюючи їхній внесок у розвиток української літературної мови, досліджуючи, як в індивідуальному художньому мовомисленні, у використаних майстрами слова стилістичних можливостях української мови віддзеркалюється національна мовна картина світу» [5, с. 4]. Письменник здатен не лише вдало обирати мовні засоби, він мислить ними й тому здатен витворювати в своїй уяві й викликати в уяві читачів індивідуальні художні образи. Тому дослідження індивідуальних мовних стилів є однією з актуальних проблем сучасної лінгвостилістики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Об'єктом нашого дослідження стала мовотворчість однієї з яскравих представниць сучасної української літератури – Ірен Роздобудько. За словами Л. Горболіс, «проза мисткині прикметна прагненням авторки творити літературу, яка б наповнювала життя сенсом, виховувала б читача, дбала про його смаки та уподобання» [2, с. 52]. За переконанням самої письменниці «надзавдання кожного справжнього митця – довести читача чи глядача до незручності від упізнання себе в книзі, на полотні чи на екрані... Мистецтво знаходить больову точку, складніше за мистецтво голкотерапії: там усі точки позначені, тут – колаш у темряві. Але коли влучаєш – це найбільше щастя. І... метод лікування також» [12, с. 182].

За словами дослідників, «проза Ірен Роздобудько викликає захоплення читачької аудиторії завдяки психологізму, характерному для ідіостилію письменниці, що відбивається у передачі художніми засобами внутрішнього стану персонажу, його думок, переживань, зумовлених внутрішніми й зовнішніми чинниками» [6, с. 342]. Саме тому мовотворчість Ірен Роздобудько

неодноразово ставала предметом дослідження у наукових розвідках Г. Гайдученко, О. Дуденко, Є. Моштаг, Ю. Соколовської, Л. Пац та ін.

Розвідка Г. Гайдученко присвячена вивченню порівнянь у творчості Ірен Роздобудько. На її думку, «у порівняннях письменниці втілились характерні ознаки її стилю – зрима класика слова, динамізм художньообразної системи, високе емоціональне та інтелектуальне наповнення творів» [1, с. 6]. О. Дуденко та О. Молодичук приділяють увагу кольоративам у романах Ірен Роздобудько, які, на їхнє переконання, виступають необхідним елементом для творення та розуміння сюжету [3, с. 62].

Метафорика Ірен Роздобудько була предметом уваги в статті Ю. Соколовської, в якій дослідниця стверджує, що «метафори виконують певну текстоорганізуючу та гармонізуючу функцію, суть якої полягає в забезпеченні текстової цілісності, його експресивної насиченості, й відіграють принципово важливу роль на всіх рівнях індивідуального стилю Ірен Роздобудько – функціональному, емотивному, композиційному та сюжетотворчому» [15, с. 98]. Є. Моштаг досліджує вживання метафори в подорожніх нарисах Ірен Роздобудько «Мандрівки без сенсу і моралі». Авторка зауважує, що «з одного боку, метафора допомагає яскравіше передати враження від побаченого й відчутого, зафіксувати його в яскравих образах, які мають підстави закріпитись і в пам'яті читача. З другого боку, актуалізовані або отримані в мандрах культурні знання самі стають підставою для творення нових метафор, індивідуально-авторських, які здатні говорити вже не тільки про враження, а й про позицію письменниці щодо певних соціальних явищ [9, с. 92].

Стаття Л. Пац присвячена аналізу різноманітних мовних засобів у романі Ірен Роздобудько «Тут і тепер». Зокрема, розглянуто функційне навантаження синсемантичної лексики, окреслено вираженість добору власне українських і запозичених лексем, зроблено акцент на уживаних письменницею фразеологізмах, які «не лише надають роману яскравої української ментальності, самобутнього національного звучання й колориту, а й постають прикметною ознакою ідіостилію Ірен Роздобудько» [11, с. 59].

Постановка завдання. Все вищезазначене підтверджує актуальність даної розвідки, присвяченої вивченню мовностилістичних засобів, якими послуговується Ірен Роздобудько у романі

«Я знаю, що ти знаєш, що я знаю», що досі не був об'єктом спеціального лінгвостилістичного дослідження.

Методи дослідження. Основним методом, використаним у дослідженні, є описовий. Також були застосовані метод суцільної вибірки, статистичний метод і контекстуальний аналіз досліджуваних одиниць з метою з'ясування їхнього функціонально-стилістичного навантаження.

Виклад основного матеріалу. Роль епітетів і метафор у романі Ірен Роздобудько. Як зазначає Г. Гайдученко, «творчість Ірен Роздобудько наскрізь пройнята жагою новизни, постійним пошуком словесної палітри, яка б найяскравіше передала красу створених нею образів» [1, с. 119]. Одним із найпростіших художніх прийомів у цій палітрі є епітет. О. Селіванова визначає епітет, як «стилістичну фігуру, троп, що є означенням чи обставиною в реченні як атрибут предмета, дії, стану й характеризується високою емотивно-експресивною зарядженістю, оціннісністю й образністю [11, с. 404]. І. Кочан висловлює думку про те, що епітет – це лексико-синтаксичний троп, ... обов'язково вжитий з наявними емотивними або експресивними конотаціями, завдяки яким автор виражає своє ставлення до оточуваного [7, с. 106].

В аналізованому романі письменниця здебільшого використовує епітети, виражені прикметниками, що набувають особливої образності саме в контексті. Залежно від авторської інтенції вжиті епітети можна поділити на кілька тематичних груп.

Епітети, що характеризують взаємовідносини між людьми.

Кожна людина, прагне реалізувати себе в соціумі, «знайти своє місце під сонцем». Відчайдушно намагаючись створити ілюзорну картинку щасливого й успішного життя, справити на оточуючих гарне враження, герої роману лишають за лаштунками своє внутрішнє невдоволення, розпач, відчуття «проживання чужого життя». Саме тому вагоме місце в романі посідають епітети на позначення взаємовідносин між людьми. За допомогою деяких з них Ірен Роздобудько підкреслює жагу наших співвітчизників гармонійно влитися в новий соціум: *...але скоро я долатиму відстані на авто, як всі нормальні громадяни* [12, с. 36]; *Старанно виконують тутешні правила...аби стати повноцінними громадянами* [12, с. 136]; *...жила з ним, як офіційна коханка, потерпаючи від ненависті мешканців будинку* [12, с. 173]. А також їхні намагання обзавестися корисною компанією, що сприятиме досягненню успіхів: *А товариство вже мав досить круте, все зав'я-*

зане на спільних бізнесових інтересах і прихованому змаганні: чиє краще? [12, с. 147]; *І не грає вона ні на лютні, ні на більярді – дивувати потрібних людей нічим* [12, с. 153].

Особливою емоційністю наділено індивідуально-авторський прикметник, що, завдяки своїй структурі сприймається як дещо незвичне, привертає увагу читача, змушуючи його надати власну оцінку зображеному явищу: *Живе в цій цукрово-вершиково-показово-зразковій родині, де всі вдають, ніби ось-ось отримують спадок від дідуся-мільйонера* [12, с. 167].

Епітети, що відображають суб'єктивне ставлення до часу.

Найнезручніший момент [12, с. 61]; *найневідповідніша мить* (Роздобудько, 2011: 96); *милі уранішні теревені* [12, с. 61]; *Макс відчув, що сьогоднішній довгий день ще не закінчився* [12, с. 181]; *У той пам'ятний вечір ... вони проговорили до ранку. Такої ночі – задушевної, хмільної, сповненої розкнутості – у Марини не було ніколи. Ці нудотні вечори, що вже о десятій годині перетворюються на глуху ніч* [12, с. 186]. За допомогою словосполучення **глуха ніч** героїня роману передає своє ставлення до звички німців не порушувати тишу після десятої вечора.

Особливою експресивністю й оцінкою наділені словосполучення, утворені поєднанням семантично несумісних слів, як-от: *Ця довга мить і розділила її життя на «до», де вона була порядною жінкою, матір'ю сімейства, і «після», коли вона стала залізкою* [12, с. 67]; *І тому треба потерпіти і не витратити багато сил на це чернеткове життя* [12, с. 19]. У своєму романі авторка неодноразово торкається теми швидкоплинності життя, підкреслюючи, що проживати його необхідно на повну силу, не відкладаючи на потім.

Епітети на позначення ставлення до нових реалій.

За допомогою таких епітетів мисткиня допомагає читачеві зануритися у внутрішній світ однієї з героїнь роману – Марини, яка проти власної волі покинула звичне й улюблене оточення, друзів, навчання і змушена була з батьками емігрувати до Німеччини. Наприклад: *Через рік перебування в «німецькому анабіозі», що повернув її в ненависне дитинство з бантами і «прийняттям душі», батько ... повідомив, що вступ відкладається* [12, с. 132]; *...дивуючись тому, що в цьому застійному акваріумі, на який була схожа ця місцина, водяться ось такі золоті рибки* [12, с. 134]; *пришелепувата фрау* [12, с. 139]; *Так би і запліснявіла в нуднім пансіоні цієї пришелепуватої*

фрау Шульце [12, с. 132] тощо. Яскравою емоційністю й оцінністю наділене словосполучення «*німецький анабіоз*». Адже термін анабіоз вживається в біології зі значенням «припинення або пригнічення життєдіяльності організму в несприятливих умовах» [10, с. 29]. Особливої виразності надає також вживання в одному реченні атрибутивного словосполучення *ненависне дитинство*. Зазвичай люди пригадують дитинство, як один із щасливих проміжків свого життя. Марина ж навпаки ненавиділа його через необхідність виконувати безліч незрозумілих для неї, нав'язаних батьками правил.

За допомогою епітетів також вдало створено урбаністичний пейзаж, після прочитання якого в уяві читача яскравіше візуалізуються описані реалії, серед яких розгортаються події: *Берлін здався йому помпезним, порожнім і надто хрестоматійним. ...великий мегаполіс знову ніби заснув, пригнічений кубічною архітектурою часів Хоннекера. Хоча всі пам'ятки історії збереглися в аптечній стерильності та педантичній досконалості* [12, с. 167].

Епітети на позначення внутрішніх характеристик, переживань героїв.

В аналізованому творі такі епітети є здебільшого наділені негативною оцінкою, як-от: *дріб'язковий настрій* [12, с. 101]; *безтурботна дурена; зваблива байдужість, штучна і відшліфована* [12, с. 44]; *відмінниця хренова* [12, с. 131]; *суцільне терпіння* [12, с. 101]. *Знав, що ... дуже скоро накопиться час такого ж безмежного суму, а за ним – глибокої незадоволеності, що переросте в таку ж глибоку неосязну депресію* [12, с. 40] та ін. Серед наведених прикладів можна побачити використання розмовної лексики, що надає оповіді невимушеного характеру, сприяє створенню емоційного контакту з читачем.

5. Епітети на позначення зовнішніх характеристик

Загальновідомим є твердження про те, що очі – дзеркало душі. Поглянувши в очі, можна багато чого дізнатися про людину. Саме тому авторка часто звертається до цієї портретної деталі, як-от: *прозора-акварельні очі* [12, с. 204]; *волоока красуня* [12, с. 104]; *воронячі очі* [12, с. 101]; *коров'ячі очі* [12, с. 129]; *вперті очі* [12, с. 192] тощо.

Показовим є те, що характеризуючи зовнішність своїх героїв, мисткиня приділяє особливу увагу їхній посмішці, прагнучи оживити образ, додати йому рис виразності: *Механічна лялька з вічною посмішкою на обличчі...* [12, с. 130]; *підступна блаженна посмішка* [12, с. 48]; *приклеєна, безвиразна посмішка, звернена*

всередину [12, с. 54]; *це буде час на справжню посмішку* [12, с. 68]; *відсторонена посмішка* [12, с. 96]; *нетутешня посмішка* [12, с. 167]; *внутрішня саркастична посмішка* [12, с. 178] та ін.

Особливої виразності епітети набувають у складі метафор, як-от: *Саня буквально видер її з ефемерної грядки, де жевріли в своїй неземній ніжності нікчемні незабудки – і пересадив на велику грядку поруч із морквою та редисом* [12, с. 153]; *Рвані клатті її вражень перетворювалися на більш-менш цілісне полотно* [12, с. 137]; *Цей тасмничий важіль, що зрушує з місця закам'янілі в буденності душі, виникає при зіткненні зі справжнім мистецтвом* [12, с. 185]. За словами Ю. Соколовської, метафори «є одним з найпотужніших образотворчих засобів у художньому тексті Ірен Роздобудько. Саме цей троп є найважливішим і невід'ємним компонентом інтерпретації та усвідомлення світогляду письменниці, є вагомим чинником індивідуальної мовотворчості авторки, продуктивним репрезентантом її вербальної картини світу» [15, с. 95]. Метафори сприяють активізації мислення реципієнтів, дають їм можливість отримати задоволення від пізнання.

У мовотворчості Ірен Роздобудько поширеними є метафори, у яких присудок позначає нетипову для неживих суб'єктів дію. Наприклад: *Ніжність, котра спалахнула і пробилась крізь нашарування двадцяти років спільного життя* [12, с. 96]; *... адже одразу з усіх щілин душі полізе незадоволення* [12, с. 91]; *Туга не така пекуча, не розриває мозок* [12, с. 96]; *Завтра на пальцях розквітнуть пухирі* [12, с. 6]; *Всі її витвори, в яких спливає сріблом її маленька душа* [12, с. 114]. Вживання метафоричних конструкцій допомагають авторці максимально наблизити читача до реальних переживань, викликавши в нього відповідні емоції та почуття.

Використання антитез та порівнянь в аналізованому творі. Однією з визначальних рис мовотворчості Ірен Роздобудько є широке використання порівнянь, що виникають унаслідок чуттєвого сприймання дійсності. В. Святовець у «Словнику тропів та стилістичних фігур» наголошує, що «порівняння надає вислову унаочнення, особливої виразності та асоціативності, робить його барвистим і соковитим, виявляє ставлення мовця до сказаного» [13, с. 136]. Г. Гайдученко підкреслює, що індивідуально-авторські пошуки Ірен Роздобудько реалізуються в оригінальних порівняннях, які відіграють провідну роль у створенні системи художніх образів

і тим самим дають можливість передати читачам те особливе бачення світу, яке притаманне авторів чи його персонажам [1, с. 120].

Більшість порівнянь в аналізованому романі виражені порівняльними зворотами зі сполучниками **мов, як, ніби**. Вони вживаються для характеристики стосунків між людьми: *Соня вислизали з його рук, мов ртуть*; *Возить її по країнах, як валізу без ручки* [12, с. 153]; *І тасувалися між собою, мов колода карт – нічого справжнього, всі зайняті навчанням, кожен за себе* [12, с. 228]; зовнішніх характеристик: *У вас таке обличчя, ніби ви проковтнули світляка* [12, с. 94]; *Тоді вона вже набралася соковитої та небезпечної краси і несамовитої незалежності, які вкупі діяли на найзапекліших, як постріл з револьвера в осканженілому натовпі* [12, с. 130]; *Голос лився, мов кров, змішана з медом, затоплюючи увесь простір* [12, с. 25]; *Полишений Меджнун, мов ганчір'яна лялька, сповз по стіні їй під ноги* [12, с. 81]; *Почала обгортати ступні туалетним папером, як вояк на фронті* [12, с. 8]; внутрішніх характеристик персонажів: *До того ж такої гарної, витонченої і тихої-тихої, мов вода в озері* [12, с. 147]; *Всі вони проходили крізь мій погляд, як крізь промені рентгенівського апарату* [12, с. 36]; *Мені вистачило того місяця, щоб пізнати океан почуттів, які лилися на мене, ніби прорвало запруду* [12, с. 190]; *Її розірвало навпіл, мов паперову ляльку-орігамі* [12, с. 67]; *Це розширювало дірку в душі, ніби хтось роздирав її пальцями* [12, с. 71] тощо.

Близькою до порівняння за функціональним призначенням є антитеза, сутність якої полягає у зіставленні двох протилежних, але пов'язаних між собою понять, явищ дійсності з метою підсилення емоційного впливу на читача. За визначенням П. Дудика, «Антитеза – це мовний зворот, вислів, у якому різко протиставляються думки, явища, риси характеру, поведінки особи тощо з метою посилення враження від мовленого – сказаного чи написаного». Основою для створення антитез слугують антоніми, що є «важливими й оригінальними художньо-зображувальними засобами мови» [4, с. 171]. В аналізованому творі зустрічаємо протиставлення, що побудовані на основі контекстуальних антонімів. Авторка використовує їх для опису зовнішності своїх героїв, як-от: *Замість саморобної сукні, з нашитими блискітками, бачила себе ...в костюмі з добротної вовни...* [12, с. 7]; *І легкою ходю (котра проти ночі перетвориться на рух підбитого німцями*

танка) полетить на роботу [12, с. 19]; *Навіть, коли вони посміхаються, очі залишаються зосередженими* [12, с. 209]; *І...розлютився: чому йому дістаються лише «мартопляски», невже він не гідний мати поруч із собою ось таке місячне створіння?* [12, с. 150].

Особливою емоційністю й оцінністю позначені фрагменти тексту, в яких висловлено ставлення наших співвітчизників до закордонних традицій: *Боже, скільки у світі вигаданих ритуалів, ідіотських заходів, спрямованих лише на те, аби згаяти час! І все заради того, щоб не думати, а весело реготати, ловити гав, тинятися туди-сюди, спостерігаючи за іншими і – не замислюватись* [12, с. 20]. *Це у нас можна прийти «на чай» – і обжертись, обпитись і лишитися до ранку* [12, с. 138]. *Я захопилася твоєю батьківщиною, відчула в ній живий рух, якого мені так не вистачало в затишній каламуті свого життя, в його запрограмованості* [12, с. 230].

За допомогою контекстуальних антонімів письменниця також виражає своє ставлення до сучасного кіномистецтва: *Досить знімати «мило»... Народ хоче серйозне душевне кіно. З переосмисленням історії і долями людей – не вигаданими, а дійсними; Саме прихованої, а не дидактичної інформативності, не вистачало сучасному кіно* [12, с. 170]. Ірен Роздобудько вдало використовує антитезу в процесі реалізації художнього задуму, надаючи реципієнтові змогу самостійно проаналізувати події.

Висновки. У межах нашого дослідження були проаналізовані такі мовностилістичні засоби, як епітет, метафора, порівняння, антитеза. Аналізований твір демонструє вживання великої кількості епітетів, що допомагають відтворити широку палітру почуттів, переживань, зовнішніх особливостей та навколишнього середовища, з яким стикаються герої роману за кордоном. Особливою експресивністю наділені означення, виражені просторічними чи індивідуально-авторськими лексемами. Вживання метафоричних конструкцій допомагають авторці максимально наблизити читача до реальних переживань, викликавши в нього відповідні емоції та почуття.

Однією з визначальних рис мовотворчості Ірен Роздобудько є широке використання порівнянь, що виражені порівняльними зворотами зі сполучниками **мов, як, ніби**. Несподівані порівняння спонукають читача до аналізу, переосмислення прочитаного та надання власної оцінки подіям, що відбуваються у творі. Близькою до порівняння за функціональним призначенням

є антитеза. В аналізованому творі зустрічаємо протиставлення, що побудовані на основі контекстуальних антонімів, які авторка вдало використовує в процесі реалізації художнього задуму.

Перспективи. З об'єктивних причин поза межами нашої розвідки залишилися синтаксичні стилістичні засоби, використані в аналізованому творі, що визначає перспективу подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гайдученко Г.М. Порівняння як мовно-образний засіб творів Ірен Роздобудько. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*. Херсон. 2013. Вип. 17. С. 118–120.
2. Горболіс Л. М. «Ранковий прибиральник» Ірен Роздобудько – роман про повернення в Україну. *Слово і час*. 2011. №1. С. 52–58.
3. Дуденко О., Молодичук О. Кольоративи у художньому дискурсі Ірен Роздобудько. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2015. С. 62–71.
4. Дудик П. С. Стилїстика української мови : навчальний посібник. Київ : Академія, 2005. 368 с.
5. Єрмоленко С. Я. Сучасна лінгвостилїстика в інтегративній науковій парадигмі. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 08. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. Вип. 5 : збірник наукових праць / за ред. Л.І. Мацько. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. С. 3–8.
6. Кардашова Н., Романюта Д. «Батьківщина – те, що любиш і через що страждаєш» («Я знаю, що ти знаєш, що я знаю» Ірен Роздобудько) *Українські студії в європейському контексті*. 2021. №3. С. 341–348.
7. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : Знання, 2008. 423с.
8. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін.; за ред. Р. Т. Гром'яка. Київ : Академія, 1997. 752 с.
9. Моштаг Є. С. Метафора як засіб репрезентації знань про світ у мандрівній прозі Ірен Роздобудько. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Філологія*. 2016. Вип.74. С. 89–92.
10. Новий тлумачний словник української мови / За ред. В. Яременко, О. Сліпущко. Київ : Аконті, 2008. Т.1. 926 с.
11. Пац Л. І. Сучасні тенденції мовної організації художнього прозового тексту (на матеріалі роману Ірен Роздобудько «Тут і тепер»). *Закарпатські філологічні студії*. 2020. С. 59–63
12. Роздобудько Ірен Я знаю, що ти знаєш, що я знаю. – Київ : Нора-друк, 2011. 240 с.
13. Святовець Ф. В. Словник тропів і стилістичних фігур. Київ : Академія, 2011. 176 с.
14. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
15. Соколовська Ю. С. Функціонування метафоричних конструкцій у прозі Ірен Роздобудько. *Філологічні трактати*. 2014. Т. 6. № 3. С. 95–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2014_6_3_18 (дата звернення: 20.06.2022)

УДК 82.02

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.25.2.31>

ЕСТЕТИЧНА ПАРАДИГМА ФРАГМЕНТАРНОЇ ПРОЗИ

AESTHETIC PARADIGM OF FRAGMENTARY PROSE

Люклян М.І.,

orcid.org/0000-0001-5558-1963

аспірант кафедри української літератури імені академіка Михайла Возняка
Львівського національного університету імені Івана Франка

У статті на матеріалі окремих прозових творів українських письменників з'ясовано стильову специфіку фрагментарної прози кінця ХІХ– початку ХХ ст.: «Цвіт яблуні» М. Коцюбинського, «Буря» Є. Мандичевського, «Місто смутку» Л. Українки, «Стратився» В. Стефаніка.

Українське письменство доби порубіжжя, яке характеризувалося синтетичністю та синкретизмом жанрів та стилів, індивідуалізацією та поглибленою психологізацією у зображенні дійсності, ознаменувало перехід від реалістич-